

دانشگاه صنعتی اصفهان دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

بررسی راههای افزایش بهرهوری در سیستمهای با بهرهوری پایین

پایاننامه کارشناسی ارشد مهندسی برق - کنترل

آذين آزاده

استاد راهنما

دكتر بهرام برزو

دانشگاه صنعتی اصفهان دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

پایاننامه کارشناسی ارشد رشته مهندسی برق – کنترل خانم آذین آزاده تحت عنوان

بررسی راههای افزایش بهرهوری در سیستمهای با بهرهوری پایین

در تاریخ ۱۳۹۴/۱/۱ توسط کمیته تخصصی زیر مورد بررسی و تصویب نهایی قرار گرفت:

۱ - استاد راهنمای پایاننامه دکتر بهرام برزو

۲ - استاد مشاور پایاننامه دکتر پوریا پرنیانی

۳-استاد داور (اختياری) دکتر تهمتن ترابي

۴-استاد داور (اختياري) دكتر ثريا ثنايي

سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده دکتر جمشید جهانگیر

تشكر و قدرداني

پروردگار منّان را سپاسگزارم

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوریهای ناشی از تحقیق موضوع این پایاننامه متعلق به دانشگاه صنعتی اصفهان است.

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

فهرست مطالب

فحه	<u>_</u>																															ن	عنوا	-
هشت																													لب	مطا	ست	فهرس		
نه																													اوير	تص	ست	فهرس		
١																															يده	چک		
۲																													ىمە	مقد	ِل:	ں او	يصإ	ۏ
٣						•																					ق.	حقي	نه ت	بيشين	۱ پ	- 1		
۴																						يق	حق	ی ت	ها	ورد	ستا	ِ د	ن و	هداه	۱۲	- 1		
۵			•						•																	مه	ننا	ایار	نار پ	ساخن	۳ س	۱ – ۱		
۶																							7	ℓ_2	ينا	،بھ	ندد	كنن	نرلَ	كنن	وم:	ے دو	نصا	ė
٧														•	سته	يوس	انپ	زم	ای	مھ	بست	سي	ای	<i>آ</i> بر	\mathcal{H}_2	بنه	به	ده	ل كنن	كنترا	٦ ١	- ۲		
٧													. •	سته	پيوس	ﺎﻥﯦ	ر زم	ىاي	تمه	يسا	، س	رای	7 بر	\mathcal{H}_2	رم	ے :	ريف	تع	١-	1 - 1	1			
٩																									ی	عط	<u>و</u> خ	ے د	بديإ	ت : ر	اول	ىت	يوس	ڕ
11																															جع .	مرا-		
١٢																														انگا	ا. د.ه	<~		

فهرست تصاوير

٣	•	•	•	•	•	•		•	 	•].	۲]	(,	اشر	بر	س	سي	ران	ز ف	رل	چا	ی	يله	وس	-۱ توربین بادی ۱۲ کیلووات (ساختهشده ب	1
٧									 					•												- ۱ یک سیستم زمان پیوسته	۲
٧									 																	- ۲ یک سیستم زمانپیوسته در فرم استاندارد	۲

چکیده

در سالهای اخیر استفاده از انرژیهای تجدیدپذیر و جایگزین کردن آنها به جای سوختهای فسیلی در کشورهای توسعهیافته و صنعتی با رشد قابل توجهی همراه بوده است. یکی از این انرژیهای تجدیدپذیر که بیشتر از سایر انرژیها مورد استفاده قرار گرفته، انرژی باد است. توربینهای بادی سیستمهای الکترومکانیکی پیچیدهای هستند که انرژی باد را به انرژی الکتریکی تبدیل می کنند و از این رو بخشهای مختلف توربینهای بادی در معرض عیبهای مختلفی قرار می گیرند. از آنجایی که زیرسیستمهای مختلف توربین بادی با یکدیگر در ارتباط هستند، با ظهور عیب در یک زیرسیستم توربین بادی، امکان پخش شدن و اثرگذاری آن عیب در کل سیستم وجود دارد. از این رو برای جلوگیری و کاهش هزینههای ناشی از وقوع عیب در سیستم، نیازمند مکانیزمی هستیم که عیب را در لحظات ابتدایی وقوع در سیستم شناسایی کرده و به رفع اثر آن بپردازد. روشهای تشخیص و جداسازی عیب در سیستم، استفاده از رویتگرهای ورودی ناشناخته است. در این روش به کمک مدل سیستم، بانکی از رویتگرها طراحی میشود که به وسیلهی آنها سیگنالهای مانده تولید شود. با پردازش مناسب ماندهها، زمان و مکانی که عیوب اتفاق میافتند پس از زمانی محدود شناسایی میشوند. در این پایاننامه به تشخیص آنلاین عیوب حس گر سرعت روتور و ژنراتور و گشتاور ژنراتور توربین بادی با استفاده از بانک رویتگرها میشوند. در این پایاننامه به تشخیص آنلاین عیوب حس گر سرعت روتور و ژنراتور و گشتاور ژنراتور توربین بادی با استفاده از بانک رویتگرها عمل از طریق کنترل کننده طوری تغییر داده میشوند. در واقع پس از تشخیص عیب، با استفاده از سیگنال آشکارسازی عیب و تخمین حالتها، پارامترهای کنترل کننده طوری تغییر داده میشوند که اثرات منفی ناشی از ظهور عیب در سیستم جبران شود.

واژههای کلیدی: ۱- تشخیص عیب، ۲- کنترل انعطافپذیر توربین بادی، ۳- سازش با عیوب، ۴- رویتگرهای ورودی ناشناخته.

فصل اول

مقدمه

در سالهای اخیر استفاده از انرژیهای تجدیدپذیر و جایگزین کردن آنها به جای سوختهای فسیلی در کشورهای توسعهیافته و صنعتی با رشد قابل توجهی همراه بوده است. یکی از این انرژیهای تجدیدپذیر که بیشتر از سایر انرژیها مورد استفاده قرار گرفته است، انرژی باد است. توربینهای بادی طی دو مرحله انرژی باد را به انرژی الکتریکی تبدیل میکنند. در مرحلهی اول روتور توربین بادی انرژی جنبشی باد را به انرژی مکانیکی تبدیل میشود. توربینهای تبدیل می کند و در مرحلهی دوم انرژی مکانیکی توسط ژنراتور به انرژی الکتریکی تبدیل میشود. توربینهای بادی سیستمهای الکترومکانیکی پیچیدهای هستند و از این رو در معرض عیوب متنوعی در قسمتهای مختلف همچون سیستمها، محرکها و حس گرها قرار می گیرند.

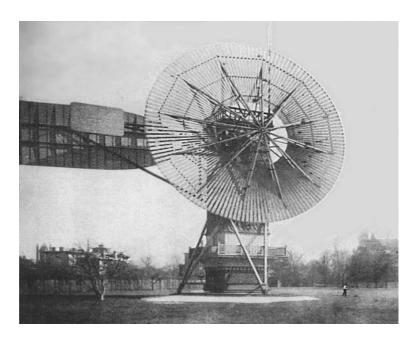
از طرف دیگر تشخیص نادرست و دیرهنگام این عیوب سبب می شود که عیوب در کل سیستم پخش شوند و حتی باعث خرابی^۲ و از کارافتادگی^۳ در قسمتهای مختلف توربین شوند. بنابراین نیازمند مکانیزم کنترلی هستیم که بتواند عیب را در لحظات ابتدایی ظهورش در سیستم شناسایی^۴ کند و به جبران اثرات منفی عیب بپردازد. از آنجایی که استفاده از توربینهای بادی در سالهای اخیر پیشرفت چشمگیری داشته است، بر روی

¹ Fault

² Failure

³ Downtime

⁴ Identification

شكل ۱-۱: توربين بادى ۱۲ كيلووات (ساختهشده به وسيلهى چارلز فرانسيس براش) [۲].

موضوعات مرتبط با توربینهای بادی کارهای زیادی انجام گرفته است. در زمینهی آشکارسازی عیوب و جبران جبران جبران مطالعات زیادی صورت گرفته و روشهای متعددی ارائه شده است [۱]. همچنین برای جبران اثرات عیب، روشهای سازش با عیب زیادی پیشنهاد شدهاند.

١-١ پيشينه تحقيق

یک نمونه از توربینهای بادی اولیه در شکل ۱-۱ نشان داده شده است. در [۳]، یک مدل معیار برای پیادهسازی و مقایسه ی روشهای تشخیص و جداسازی عیب در توربینهای بادی ارائه شده است. این مدل معیار، یک توربین بادی سه پرهی محور افقی با سرعت متغیر و توان مجاز ۴/۸ مگاوات را که به کنترل گام (تغییر زاویه ی پرههای توربین بادی حول محور طولی پرهها با اعمال فرامین کنترلی) نیز مجهز است، شبیهسازی می کند. هدف از ارائه ی این مدل، بوجود آوردن یک فضای مناسب برای مقایسه و آزمایش روشهای مختلف تشخیص و جداسازی عیوب بر روی توربین است. از این مدل می توان برای مقایسه ی روشهای سازش با عیب که در زمینه ی توربین بادی ارائه شده اند، استفاده کرد. تعداد زیادی از تحقیقاتی که در سالهای گذشته در زمینه ی تشخیص و جداسازی عیب و همچنین سازش با عیب انجام گرفته است، طرحهای پیشنهادی خود را بر روی این مدل آزمایش و مقایسه کرده اند.

¹ Fault Detection

² Fault Isolation

³ Fault Accomodation

⁴ Benchmark Model

⁵ Pitch Control

یکی از اجزای توربین بادی که در معرض عیب قرار دارد، محرک گام پرهی توربین میباشد. هر یک از پرههای توربین بادی توسط یک محرک کنترل میشوند و با وقوع عیب در محرک گام هر پره، موقعیت گام آن پره با خطای زیادی مواجه میشود. برای حل این مساله، در [۴] یک روش جبران مبتنی بر تخصیص کنترل ارائه شده است. تخصیص کنترل، یکی از رایجترین روشهای کنترل انعطاف پذیر در برابر عیب است. در روش پیشنهادی، گشتاوری که بر اثر عیب یکی از محرکها اتلاف میشود، توسط اعمال قانون کنترلی به دو محرک دیگر جبران می گردد و توان مطلوب توربین بادی قابل دستیابی است.

۲-۱ اهداف و دستاوردهای تحقیق

از آنجایی که کنترلکننده ی توربین بادی برای تعیین ناحیه ی کنترلی و اعمال دستورات کنترلی مناسب، از اطلاعات حاصل از حس گرها استفاده می کند؛ وقوع عیب در حس گرها می تواند سبب تغذیه ی اشتباه کنترل کننده ی توربین شود. در صورتی که کنترل کننده ی توربین از اطلاعات اشتباه حس گرها استفاده کند، دستورات کنترلی که به محرکها اعمال می کند اشتباه خواهند بود. این امر سبب می شود تا با گذشت زمان، کل سیستم تحت تاثیر قرار گرفته و از حالت بدون عیب فاصله بگیرند.

در این پایانامه، طرحی پیشنهاد شده است که باعث جلوگیری از کاهش راندمان سیستم، در صورت وجود عیب در حس گرهای اطراف پیشرانهی توربین بادی خواهد شد. در این تحقیق، تشخیص زمان و مکان وقوع عیب، شدت عیب و جداسازی عیبها از یکدیگر به صورت آنلاین مورد بررسی قرار گرفته است. با فرض این که حس گرهای سرعت روتور و ژنراتور و همچنین گشتاور ژنراتور (حس گرهای اطراف پیشرانهی توربین بادی) دچار عیب شوند، با مدلسازی مناسب پیشرانه، رویتگرهایی را برای تخمین حالت و تولید مانده طراحی کرده و با کمک این رویتگرها (که از نوع رویتگرهای ورودی ناشناخته هستند)، برای هر یک از حس گرها به طور جداگانه سیگنال آشکارسازی عیب تولید می کنیم.

آشکارسازی آنلاین و سازش با عیوب حسگر که در این پایاننامه ارائه شده است، بر روی مدل معیار توربین بادی پیادهسازی شده و با روشهای دیگر مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج شبیهسازی، بهبود عملکرد سیستم را در صورت بکارگیری روش پیشنهادی نشان خواهد داد.

¹ Control Allocation

۱-۳ ساختار پایاننامه

در فصل دوم به طور مختصر با تاریخچه ی انرژی باد آشنا خواهیم شد. همچنین نحوه ی عملکرد توربین بادی و اجزای تشکیل دهنده ی توربین را نیز در این فصل بررسی خواهیم کرد. در پایان این فصل با انواع تقسیم بندی های توربین های بادی از نظر مکان نصب و نحوه ی اتصال به شبکه و قرار گیری روتور توربین به طور مختصر آشنا خواهیم شد.

در فصل پایانی به بیان نتایج پایاننامه و ارائه چند پیشنهاد پرداخته خواهد شد.

فصل دوم

 \mathcal{H}_2 کنترل کننده بهینه

یک سیستم زمانپیوسته در شکل Y-Y نشان داده شده است. این سیستم را به فرم استاندارد نیز می توان نمایش داد. در این فرم که در شکل Y-Y نشان داده شده است، سیگنال w ورودی های خارجی سیستم نظیر ورودی مرجع v، نویز و اختلال را شامل می شود. v سیگنالی است که قرار است کنترل شود و معمولاً خطای سیستم (اختلاف بین خروجی مطلوب و خروجی واقعی) است. v ورودی کنترل کننده و v نیز سیگنالی است که کنترل کننده آن را تولید می کند و به سیگنال کنترل معروف است. هم چنین در این فرم به دلیل این که سیستم v دو ورودی و دو خروجی دارد، می توان آن را به چهار بخش به صورت

$$G = \begin{bmatrix} G_{11} & G_{12} \\ G_{21} & G_{22} \end{bmatrix}$$

تقسیم کرد. در این صورت روابط

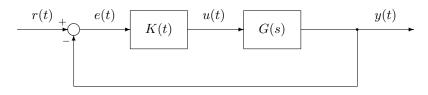
$$\left\{ \begin{array}{l} z = G_{11}w + G_{12}u \\ y = G_{21}w + G_{22}u \end{array} \right.$$

بین ورودیها و خروجیها برقرار است.

کنترل کننده بهینه \mathcal{H}_2 ، یک کنترل کننده علی و مناسب ٔ است که سیستم را بهطور داخلی پایدار کند و همچنین

¹Reference Input

²Proper

شكل ٢-١: يك سيستم زمان پيوسته

بهوسیله آن نرم \mathcal{H}_2 تابع تبدیل از z به w (z) مینیمم شود. بهطور معادل میتوان گفت کنترل کنندهای است که نرم دو پاسخ ضربه سیگنال z را مینیمم کند [۶]. در صورتی که سیستم متغیر با زمان باشد، تابع تبدیل مفهومی ندارد و از پاسخ ضربه باید استفاده کرد.

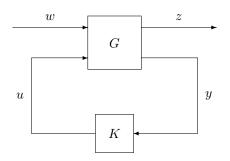
برای سیستمهای زمان پیوسته \mathcal{H}_2 برای سیستمهای زمان پیوسته ۱-۲

در این قسمت روش طراحی کنترل کننده بهینه \mathcal{H}_2 برای یک سیستم زمانپیوسته بیان می شود. بدین منظور ابتدا به تعریف نرم \mathcal{H}_2 برای سیستم های زمانپیوسته می پردازیم و پس از آن روش طراحی کنترل کننده را بیان می کنیم.

عویف نرم \mathcal{H}_2 برای سیستمهای زمان پیوسته ۱-۱-۲

برای یک سیستم خطی، تغییرناپذیر با زمان و پایدار G که زمانپیوسته و تک ورودی-تک خروجی است، نرم \mathcal{H}_2 به صورت

$$\|\hat{g}(s)\|_{2} = \sqrt{\frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} |\hat{g}(j\omega)|^{2} d\omega}$$
 (1-Y)

شكل ٢-٢: يك سيستم زمان پيوسته در فرم استاندارد

¹Parseval

پاسخ ضربه آن باشد، آن گاه رابطه

$$\|\hat{g}(s)\|_{2} = \|G\delta(t)\|_{2} = \sqrt{\int_{0}^{\infty} |G\delta(t)|^{2} dt}$$
 (Y-Y)

برقرار است.

برای سیستمهای چند ورودی- چند خروجی روابط کمی پیچیده تر می شوند. فرض کنید سیستم m ورودی p خروجی داشته باشد. در این صورت ما تریس انتقال آن، p سطر و m ستون دارد. نرم p برای چنین سیستمی p مه صورت

$$\|\hat{g}(s)\|_{2} = \sqrt{\frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} trace \left[\hat{g}^{*}(j\omega)\hat{g}(j\omega)\right] d\theta}$$

تعریف می شود. در این رابطه، $\hat{g}(s)$ ماتریس انتقال سیستم است. همچنین طبق خاصیت پارسوال اگر سیستم ایابدار باشد رابطه

$$\|\hat{g}(s)\|_{2} = \sum_{i=1}^{m} \|G\delta(t)e_{i}\|_{2}$$
 (٣-٢)

نیز برای آن برقرار است. در این رابطه e_i ها بردارهای پایه استاندارد در فضای \mathbb{R}^m هستند. $\delta(t)e_i$ تابع ضربهای است که به ورودی iام اعمال شده و $G\delta(t)e_i$ خروجی مربوط به آن است.

در صورتی که سیستم پایدار باشد، میتوان از فضای حالت سیستم نیز برای محاسبه نرم \mathcal{H}_2 استفاده کرد. فرض کنید معادلات فضای حالت یک سیستم پایدار به صورت

$$\begin{cases} \dot{x} = Ax + Bu \\ y = Cx + Du \end{cases}$$

باشد که x بردار حالت سیستم، u بردار ورودی و y بردار خروجی است. A نیز یک ماتریس هرویتز است. H_2 همچنین برای محدود بودن نرم H_2 سیستم زمان پیوسته، D باید صفر باشد. در این صورت برای محاسبه نرم H_2 سیستم، می توان از روش زیر استفاده کرد [۵]:

. حل معادله لیاپانوف زمانپیوسته $(AL + LA^T + BB^T = 0)$ و یافتن ماتریس نامعلوم . ۱ باید دقت شود که در صورت هرویتز بودن ماتریس A، معادله لیاپانوف حل یکتا دارد.

 $\|\hat{g}\|_2 = \sqrt{trace(CLC^T)}$ محاسبه نرم \mathcal{H}_2 از طریق رابطه .۲

¹Hurwitz

²Continuous-time Lyapunov Equation

پیوست اول تبدیل دوخطی

یکی از روشهای گسسته سازی یک سیستم زمان پیوسته روش تبدیل دوخطی است. این روش که به روش توستین u(t) نیز معروف است، یک روش انتگرال گیری عددی به کمک تقریب ذوزنقه ای است. سیستمی با ورودی u(t) خروجی u(t) و تابع تبدیل u(t) در نظر بگیرید. رابطه

$$y(t) = \int_{-\infty}^{t} u(\tau)d\tau \tag{1-1}$$

بین ورودی و خروجی سیستم برقرار است. با گسسته سازی آ- ۱ به رابطه

$$y[(k+1)h] = y(kh) + \int_{kh}^{(k+1)h} u(\tau)d\tau \tag{\Upsilon-1}$$

میرسیم. اگر از تقریب ذوزنقهای برای محاسبه انتگرال استفاده کنیم، آ-۲ به صورت

$$y[(k+1)h] \simeq y(kh) + \frac{h}{2}\left(u(kh) + u[(k+1)h]\right) \tag{\ref{eq:proposition}}$$

در می آید. از رابطه تقریبی آ- ۳ می توان برای تبدیل یک سیستم زمان پیوسته به یک سیستم زمان گسسته استفاده کرد.

¹Tustin

سیستم زمانپیوسته خطی و تغییرناپذیر با زمان G=(A,B,C,D) را در نظر بگیرید. اگر این سیستم را با در تناوب $A_d=(I-\frac{h}{2}A)^{-1}(I+\frac{h}{2}A)$ $B_d=\frac{h}{2}(I-\frac{h}{2}A)^{-1}B)$ $C_d=C(I+A_d)$

است.

مراجع

- [1] Isermann, R., Fault Diagnosis Systems An Introduction from Fault Detection to Fault Tolerance, Springer, Berlin, 2006.
- [2] Shea, K., and Howard, B.C., *Build Your Own Small Wind Power System*, McGraw-Hill Professional, 2011.
- [3] Odgaard, P. F., Stoustrup, J., and Kinnaert, M., "Fault-tolerant control of wind turbines: A benchmark model", *IEEE Transactions on Control Systems Technology*, Vol. 21, No. 4, pp. 1168–1182, 2013.
- [4] Jiyeon, K., and Yang, I., "Control allocation based compensation for faulty blade actuator of wind turbine", in 8th IFAC Symposium on Fault Detection, Supervision and Safety of Technical Processes, pp. 355–360, 2012.
- [5] Zhou, K., and Doyle, J.C., Essentials of Robust Control, Prentice-Hall, 1998.
- [6] Hespanha, J.P., Naghshtabrizi, P., and Xu, Y., "A survey of recent results in networked control systems", *IEEE Proceedings*, Vol. 95, No. 1, pp. 138-162, 2007.
 - [۷] عالمی، ح، "اثر اغتشاش در سیستمهای مخابراتی"، استقلال، دانشگاه صنعتی اصفهان، شماره ۵، صص ۳۴-۲۷، ۱۳۶۱.

Increasing Efficiency in Low-Efficiency Systems

Azin Azadeh

azin.azadeh@ec.iut.ac.ir

March 21, 2015

Department of Electrical and Computer Engineering
Isfahan University of Technology, Isfahan 84156-83111, Iran
Degree: M.Sc.
Language: Farsi

Supervisor: Prof. Bahram Borzou (bahram.borzou@cc.iut.ac.ir)

Abstract

In most applications, because of numerous advantages it offers, digital technology (computer, PLC, microcontroller etc.) is used to control industrial plants. These types of systems, where the process under control is continuous-time but the controller is digitally implemented, are called sampled-data systems. Faults can occur in sampled-data systems like any other control system. In order to prevent performance degradation, physical damage or failure, faults should be promptly detected. In this thesis fault diagnosis in sampled-data systems is studied. The sampled-data design can be carried out using direct or indirect design approaches. Direct design, emphasized in this research, does not involve any approximations.

Normally, to design a robust fault detection and isolation (FDI) scheme, a performance index which is a measure of the sensitivity of the FDI to faults and its robustness to unknown inputs and disturbances is defined and optimized. Different performance indices based on norms are considered. Using the direct design approach and the so-called norm invariant transformation, it is shown that a sampled-data FDI problem can be converted to an equivalent discrete-time problem. This will form the foundation of a unifying framework for optimal sampled-data residual generator design.

Multirate systems are also abundant in industry. Here, several methods of residual generation based on multirate sampled data are developed. The key feature of such residual generators is that they operate at a fast rate for prompt fault detection. The lifting technique is used to convert the multirate problem into an equivalent single-rate discrete-time problem with causality constraints.

It is generally believed that the optimal multirate design performs better than the optimal slow-rate and worse than the optimal fast-rate designs. This conjecture is theoretically proved in this thesis for general multirate control systems with norms of the closed-loop system as performance indices. However, it is shown that the common performance indices in FDI design do not satisfy this property. To resolve this, an alternative performance index is defined after formulating the FDI problem as a standard control problem.

Key Words: Fault Detection, Wind Turbine Control, Fault Accomodation, Unknown Input Observers

Isfahan University of Technology

Department of Electrical and Computer Engineering

Increasing Efficiency in Low-Efficiency Systems

A Thesis

Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science

by Azin Azadeh

Evaluated and Approved by the Thesis Committee, on March 21, 2015

- 1. Bahram Borzou, Prof. (Supervisor)
- 2. Poorya Parniani, Assoc. Prof. (Advisor)
- 3. Tahamtan Trabi, Prof. (Examiner)
- 4. Soraya Sanaei, Assist. Prof (Examiner)

Jamshid Jahangir, Department Graduate Coordinator